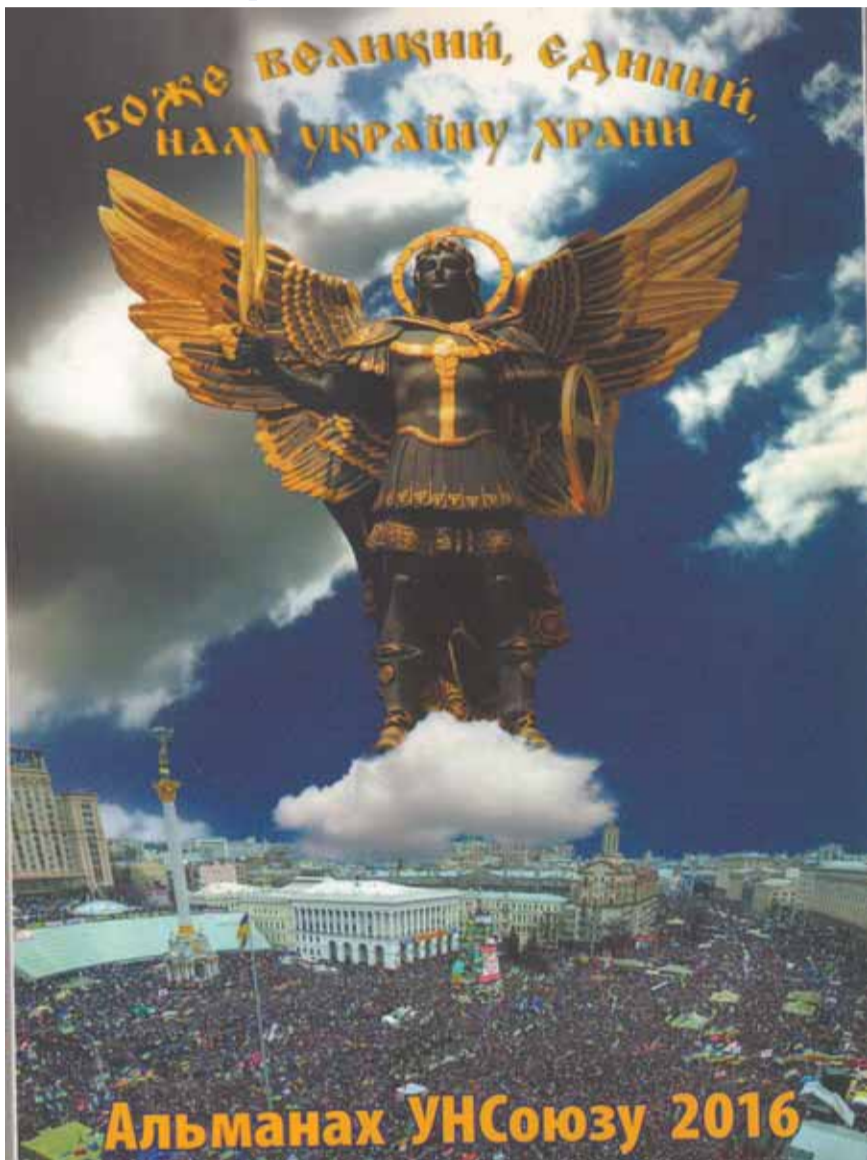


МИ ТУТ: [HTTP://WWW.KMPZT.ORG.UA](http://www.kmpzt.org.ua) НА ФЕЙСБУЦІ — У ГРУПІ "ПРОМІНЬ ПРОСВІТИ ЄДНАННЯ"

## УКРАЇНЦІ, ЯКІ ЗМІНИЛИ СВІТ



(Читайте на 2-й стор.)

Наприкінці минулого тижня, 16 травня, громадська організація «Криворізьке міське правозахисне товариство» провела свої позачергові збори. Причому – не рядові, а звітно-виборні. Це сталося з тієї причини, що 30 березня нинішнього року (і про це вже знають наші читачі) пішов із життя у інші світи Микола Іванович Коробко, з ініціативи та за активної участі якого була створена сама наша організація.

## У ГО «КМПЗТ» ВІДБУЛИСЯ ПОЗАЧЕРГОВІ ЗБОРИ

(Про діяльність і досягнення нашого керівника і лідера громадськості можна прочитати в сьомому числі газети за цей рік (а також – на першій сторінці числа восьмого), вийшовши на сайт організації. А найбільш поширено про дії активістів – у числі двадцятому за минулий рік, присвячений десятиріччю від часу її створення).

Під час зборів, зокрема, зі звітом про виконану роботу виступив заступник голови організації Володимир Налужний.

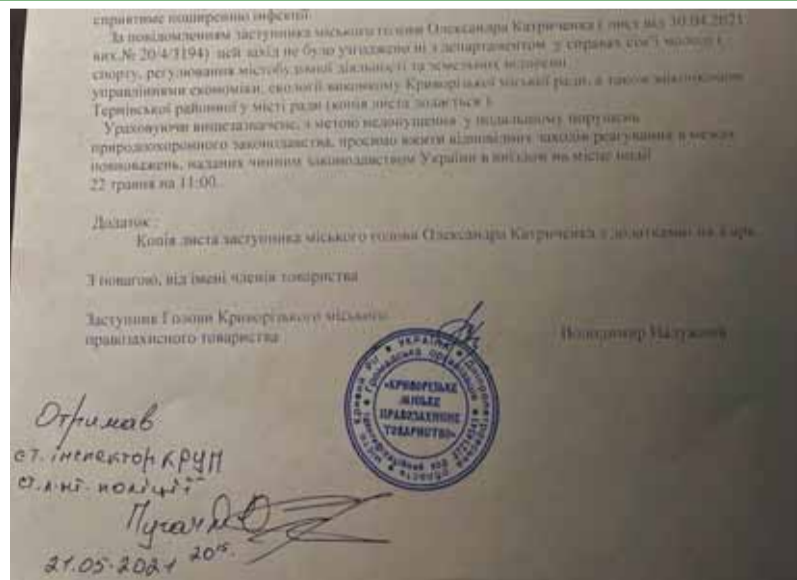
На зборах було розглянуто кілька питань, а також – проведено вибори. Зокрема, головою ради ГО «Криворізьке міське правозахисне товариство» збори обрали Володимира Налужного. До складу ради організації також увійшли Олександр Чижиков (заступник голови) і Сергій Дашковський.

Посеред інших важливих завдань одним із найважливіших нині є робота із захисту заказників (загальнодержавного та місцевого значення) «Балка Північна Червона», чим кілька десятиріч поспіль (починаючи з часу створення обох заказників) опікувався Микола Коробко. Вирішено продовжувати цю роботу (у тому числі – в рамках «Кампанії по збереженню довкілля – на підтримку реформи сфери довкілля за сприяння та підтримки ГО «Докудейз», чому було присвячене все минуле число в формі спеціального екологічного випуску.

Так само, як і раніше, буде продовжуватися правозахисна робота і в інших напрямках, про що інформуватиме наша газета, яка (як і перед цим) має виходити регулярно (двічі на місяць). Важливо при цьому зазначити, що (починаючи з липня минулого року) вона вже друком не виходить, а лише – в інтернет-просторі. За рішенням керівництва організації окремі випуски газети видрукуються у вигляді копій різними накладами (чорно-білими або повноколірними).

Збори доручили новообраному керівнику організації Володимиру Налужному подати до органів юстиції необхідні документи для внесення змін до єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

## ТАМ, ДЕ ПАНУЄ БЕЗМІР ВСЕДОЗВОЛЕНОСТІ...



ВИХОДИТЬ, що обидва заказники (і загальнодержавного, і місцевого значення) «Балка Північна Червона» – беззахисні. Чому ж так виходить, питаєте? Та з тієї простої причини, що вони (не чисто теоретично, а у повсякденній практиці життя (яке більше схоже на руйнування) не мають господаря, котрий хотів би їх захистити. І це – при наявності місцевої та вищої за рангом, державної, влади, з підрозділами поліцейських. Адже хіба можна було там здійснювати будівельні роботи, які руйнують живе тіло заповідної природи? І хіба не зрозуміло, що дії поліцейських (на світлині), які начебто мають на меті недопущення конфлікту між захисниками природи і учасниками змагань зі скелелазіння, що там відкрилися 22 травня, нічого нового не додають? Якщо ж говорити про самі ці змагання, то в документі ГО «КМПЗТ» (на світлині) зазначено: «...За повідомленням заступника міського голови Олександра Катриченка (лист від 30.04.2021 вих. № 20/4/3194) цей захід не було узгоджено ні з департаментом у справах сім'ї, молоді і спорту, регулювання містобудівної діяльності та земельних відносин, управліннями економіки, екології

виконкому Криворізької міської ради, а також виконкомом Тернівської районної у місті ради... Ураховуючи вищезазначене, з метою недопущення у подальшому порушень природоохоронного законодавства, просимо вжити відповідних заходів реагування в межах повноважень, наданих чинним законодавством України з віздом на місце події 22 травня на 11.00». І те, що вже було здійснено у пожежному порядку владними структурами пізніше, після отримання цього документа, лише підкреслює її невідповідність у цьому питанні.

А все – здебільшого через те, що майже за сорок років існування заказників їхні межі й досі не винесені в природу! Та й не потурбувалася влада про те, щоб охороняти заказник і навіть – про те, щоб широко поінформувати населення про заборонену діяльність на території самих заказників. Тож, мабуть, такий безмір всюдозволеності й незнання приносить комусь вигоду, чи не так?

Сергій ЗІНЧЕНКО.  
Фото Володимира НАЛУЖНОГО.

# «Про містян, для містян і руками містян».

## У Дніпрі відкрили Музей історії, який створюють з участю самих жителів

У Дніпрі у суботу, 15 травня, ввечері урочисто відкрили для відвідувачів муніципальний Музей історії міста. Він був створений ще торік, але через пандемію не приймав усіх охочих. Заклад працює в історичній будівлі сторічної давнини, у так званому «Будинку губернатора». Одна з його родзинок, кажуть співробітники, у тому, що колекцію формують самі дніпрян: переважна більшість експонатів – це родинні раритети, подаровані жителями. На відкриття закладу та перші екскурсії в рамках акції «Ніч музеїв» запросили представників влади, колег-музейників та дарувальників.



Корінна дніпрянка Галина Данильченко на відкриття Музею історії Дніпра прийшла як почесна гостя. Жінка – одна з дарувальниць нового закладу. Вона передала в експозицію більше десятка речей, які їй дісталися від старших родичів. Її прадід по батькові був доволі заможним власником крамниці, від нього в спадок жінка отримала скарбничку та набір для вина, датовані серединою XIX століття. У пам'ять про бабусю по матеріальній лінії, яка була вправною вишивальницею, розказує дніпрянка, в неї залишились вишиті речі. До музею передала сімейну реліквію – підзор із домотканого полотна. Про це вона розповіла радіо «Свобода»:

– Це все вишивала моя ба-

буся Мотря. Вони побралися з моїм дідусем у 1917 році, а моя тітка в них народилася наприкінці 1918 року. Це її придане. Така реліквія! А рід мого батька – білоруси Філіповські – жили в Новомосковську, мій прадід мав велику лавку, де вони торгували. Під час війни будинок був зруйнований і багато речей не збереглися. Але дещо вціліло, і я передала до музею.

– Не шкода було усіх цих речей?

– Ні. А що ж воно вдома стоїть? Хай люди дивляться, хай знають, як жили колись, якими були предмети побуту.

Формування колекції Музею історії Дніпра розпочалося понад рік тому. Музейники кажуть: експозицію збирали «з нуля».

Наразі вже є 3,5 тисячі експонатів. Багато з них подарували самі містяни. Приносили різне: й альбоми зі старими фотографіями, на яких можна побачити назавжди втрачені будівлі, й відому катеринославську цеглу, з якої будувалося місто в XIX столітті, і старі документи, і раритетні видання, і посуд.

А також у колекції музею з'явилося раритетне піаніно, розповідає директор Олег Репан. Музичний інструмент, якому понад сто років, був куплений свого часу в місцевому музичному магазині братів Бакк. Він налаштований і досі має гарне звучання.

«Це музей – про дніпрян, для дніпрян і руками дніпрян. У фокусі – людина, яка живе в нашому місті. Дуже приємно, що іноді виникають несподівані речі. Оце піаніно у нас з'явилося вже після того, як в залі архітектури й інфраструктури ми зробили на підлозі схему квартири торговця музичними інструментами Бакка. Там збереглася автентична ліпнина. І потім наш дарувальник привозить нам піаніно, продане в крамниці Бакка! От така дрібничка, яка насправді не дрібничка, а дуже важлива річ», – сказав директор.

**ЕКСПОНАТИ, ЯКИХ МОЖНА ТОРКАТИСЯ**

За словами Олега Репана, при формуванні експозиції відмовились від хронологічного підходу: експонати в новому музеї об'єднані не епохами, а сферами міського життя. Нині на першому поверсі розташовані п'ять залів, які розповідають про архітектуру, культуру, суспільне життя та торгівлю у місті, а також зала «Дніпро, мости, пороги».

Із відвідувачами намагаються спілкуватися за допомогою сучасних технічних засобів, зокрема, про історію міста можна дізнатися за мультимедійних інформаційних панелей та фільмів, що проєктуються на стіни. Також є експонати, яких можна торкатися, ба більше – спробувати «в дії». Так, відвідувачам дозволяють скористатися кавовим апаратом 1912 року, зважити різні товари на справжніх вагах з ринку «Озерка» 1950-х років, послухати патефон середини XX століття, посидіти на автентичному дивані середини минулого століття, зловити хвилю «Голосу Америки», погортати старі журнали та багато іншого.

**ПОЛЬ І ТЕАТРАЛІЗОВАНІ ЕКСКУРСІЇ**

Окрема зала присвячена почесному громадянину міста Олександрю Полю – підприємцю й меценату, одному з першо-

відкривачів криворізької руди. Тут же показують артефакти з археологічних розкопок у Севастопольському парку, де торік відшукали могилу Поля.

У перший день після відкриття музею запросив дніпрян на незвичні екскурсії. Гостей зустрічала «господиня прибуткового будинку початку XX століття», «лікарі кінця XVIII століття», «продавчиня з крамниці часів брежнєвського «застою» тощо.

### КОШТОРИС

Робота над створенням Музею історії Дніпра наразі триває. Готовий приймати відвідувачів тільки перший поверх. На другому планують згодом розташувати приміщення для наукових досліджень, а також бібліотеку.

Заклад створюється за гроші з міського бюджету. Яким є кошторис проєкту, на відкритті посадовці міськради не повідомили.

«Спонсорів не було. Єдиної цифри я зараз вам не скажу. В реконструкції було дуже багато компонентів. Якщо ви бажаєте, ми можемо цю інформацію оприлюднити за вашим запитом», – сказав начальник управління культури міськради Дніпра Євген Хорошилов.

Разом з тим триває і збір експонатів для нового музею: дніпрян закликають передавати речі, які мають історичну цінність. Їх можна принести просто до закладу або домовитися, щоб забрали.

**Юлія РАЦИБАРСЬКА, журналістка-фрілансерка, працює кореспонденткою радіо «Свобода» в Дніпрі з 2006 року; радіо «Свобода», 15 травня 2021 року.**

**Світлина – за посиланням: <https://day.kyiv.ua/uk/news/170521-muzey-istoriyi-dnipra-vidchynyv-dveri-dlya-vidviduvachiv> - з матеріалу Вадима РИЖКОВА).**

Імена цих людей відомі усьому світу. Однак про те, що народились вони на території, яку займає сучасна Україна, багто хто навіть і не здогадується...

Киянка Голда Меїр в 40-х роках XX ст. боролась за утворення і незалежність Ізраїлю. Вона стала першим Послом Ізраїлю в СРСР, а пізніше, повернувшись до Тель-Авіву, в 1969 році стала прем'єр-міністром.

Колишній львів'янин Збігнев Бжезінський у 1977 році став помічником з питань національної безпеки президента США Джими Картера. Невідступний противник комунізму, політолог Бжезінський був одним із авторів американської зовнішньополітичної доктрини. Україна в його книзі «Велика шахівниця» розглядається, на відміну від Росії, як складова Західної цивілізації.

Піліп Орлик, гетьман України, соратник і послідовник Івана Мазепи, теж хотів бачити Україну європейською державою. У 1710 році він написав першу Конституцію України. А його син Григорій Орлик, який з'явився на світ в Батурині, став відомим політичним і державним діячем Франції XVIII століття. На чексть маршала Орлика названо аеропорт Орлі в Парижі.

Бактеріолог та імунолог Ілля Мечніков з'явився на світ у Харківській області. За відкриття явища фагоцитозу він отримав у 1908 році Нобелівську нагороду. Мечніков вперше запропонував рецепт йогурта як ліків і довів корисність кисломолочних бактерій.

Ще одним Нобелівським лавреатом, але вже в іншій галузі, став у 1971 році Саймон Кузнець, американський економіст родом з Харкова.

Мікробіолог з Прилук Селман Ваксман, емігрувавши до США, першим у світі виділив ряд антибіотиків (серед них – стрептоміцин), без яких важко уявити сучасну медицину. У 1952 році він був удостоєний Нобелівської нагороди. А ліки із символічною назвою «україн» розробив у 1978 році Василь Новицький, український емігрант з Австрії. Створений на основі трав «україн» досить ефективний у лікуванні раку на ранніх стадіях. Лікар Новицький і зараз працює в австрійській клініці.

Баатьком сучасної ракетно-космічної техніки справедливо вважають Сергія Корольова, уродженця. Житомира. Завдяки йому у космос полетів перший штучний супутник Землі.

Якщо Корольов змінював військову могутність СРСР, то

## УКРАЇНЦІ, ЯКІ ЗМІНИЛИ СВІТ

по інший бік Атлантики українець Георгій Кістяковський працював на авторитет США – він розробляв детонатор до першої атомної бомби. Колишній киянин пізніше став радником Президента Дваїта Айзенгавера і віце-президентом Американської Академії Наук.

Українцям належать й інші, не менш корисні відкриття. Фізик Іван Пулюй ще у 1881 році виявив промені, які пізніше назвуть за іменем німця, який їх теж відкрив – рентгенівськими. Полтавчанин Федір Пироцький у 1880 році створив образ вагона, який рухається завдяки електриці. Пізніше брати Сіменси почали масове використання дітища Пироцького – трамвая.

У 1882 році уродженець Херсонщини Микола Бенардос винайшов метод електрозварки.

А ще один українець – Петро Прокопович з Чернігівщини – у 1814 році придумав конструкцію рамкового вулика. І з того часу мед стали отримувати, не знищуючи бджіл, а бджолярство перетворилось у галузь сільськогосподарства.

Одним з найвдаліших українських бізнесменів середньовіччя був галичанин Юрій Кульчицький. У 1684 році він відкрив у Відні першу в Європі кав'ярню «Під синьою пляшкою». Спочатку міщанам не дуже подобався цей гіркий напій, однак після того, як Кульчицький став додавати до кави цукор, відбою від клієнтів не було, і він швидко розбагатів.

Генріх Давидов, власник тютюнової лавки на кийківському Подолі, мріяв, щоб його син Зіновій став скрипалем. Однак той зайнявся тютюновою справою і досягнув нечуванних результатів. З Женеві, де після революції полселівся майбутній тютюновою король, слава про цигарки, сигари, а потім і про вина, коньяки, парфуми і аксесуари марки «Davidoff» розлетілась по всьому світу. Зіно Давідофф винайшов також гюмідор – скриньку для зберігання сигар.

А двоє інших киян здобули світову славу в США. Авіакопструктор Ігор Сікорський у 1923 році заснував в Нью-Йорку авіабудівельну фірму, одну з найстаріших у світі. В кінці 1930-х років компанія «Сікорський» переорієнтувалась на виробництво гелікоптерів. Цей винахід теж належить Сікорському. І трохи сучасної історії. Киянин Макс Левчин у юному віці емігрував до США в 1991 році. А зараз 30-річний укранець

вже дуже знаменитий: віз заснував кампанію «Pay-Pal», котра займається платежами через інтернет. Сьогодні вартість компанії оцінюють у 70 мільярдів доларів.

У 1878 році в польській сім'ї в Києві з'явився на світ Казимир Малевич – його картина «Чорний квадрат» стала вершиною творчості художника і символом авангарду XX століття.

У кийвській художній школі Миколи Мурашка однокурсником Малевича був скульптор-новатор Олександр Архипенко. У 20 років він покинув Україну і поїхав у Париж, де в то час творив Пікассо. Мистецтвознавці проводили паралелі в художніх експериментах обох митців. Те, що робив Архипенко в скульптурі, Пікассо створював у живописі. І навпаки. Архипенко відомий тим, що створив архіпентуру – механізовану картину, в якій постійно змінюються форма і колір.

У 20-х роках минулого століття підкорює Париж ще один киянин, танцівник і хореограф Серж Лифар. За своє життя Лифар, якого називають послідовником неперевершеного Сергія Дягалева, зх небувалим успіхом поставив понад 200 балетів. Музику для кількох дягальєвських балетів написав уродженець Донецької області Сергій Прокоф'єв...

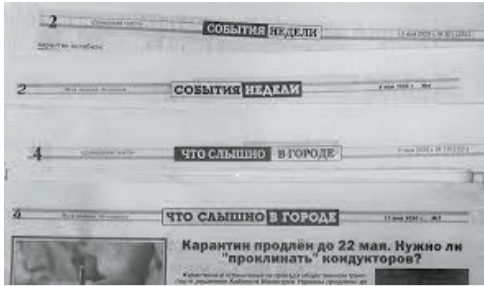
А Соломія Крушельницька з Тернопілля стала світовою оперною примою. У 1904 році вона на запрошення Джакомо Пуччіні заспівала заглавну арію в його опері «Чіо-Чіо-Сан» і з 1906 року виступала в мілінському театрі «Ла Скала».

Микола Миклухо-Маклай прославився на весь світ тим, що в XIX столітті вивчав життя папуасів Нової Гвінеї та Австралії. А його колега і земляк з Чернігівщини Юрій Лисянський у 1803-1806 роках здійснив з Іваном Крузенштерном перше навколосвітнє пелавання. І менрем Лисянського названо один з Гавайських островів.

Не менш авантюристом відзначався одесит Зігмунд Розенблюм, який пізніше став Сіднеєм Рейлі. Цей великий шпигун, який працював одразу на кілька розвідок, за знанням Яна Флемінга, автора романів про пригоди Джеймса Бонда, став прототипом його героя. Рейлі розстріляли в 1925 році радянські контррозвідники.

**Юрій ЖУК, альманах УНСоюзу 2016, річник 103-й, видавництво «Свобода», Парсипані, Нью-Джерсі, США.**

## Куди нас рухає місцева преса?



Сьогоднішній огляд місцевої друкованої преси буде відрізнятися від попередніх. По-перше, тим, що зосереджено увагу на трьох весняних пори виданнях («Домашня газета», «Моя газета домашня» і «Вестник Кривбасса») із вибіркою викладом цитат із 9-ти матеріалів, які (на думку автора цього огляду) демонструють реалії Кривого Рогу як результат відповідної управлінської діяльності місцевих владців. По-друге, виключно всі вони (цитати) подані російською мовою (як в оригіналі), без всіляких коментарів, а матеріал Наталі ЧАЙКОВСЬКОЇ з «Домашньої газети». «Червоні горобці стануть обыденним явлением» взагалі поданий окремо (на четвертій сторінці) і в перекладі на українську (бо це ж – не цитати, а повний виклад матеріалу в нашій україномовній газеті).

руют мепталлолом: крадуть крышки люков канализации, нещадно режут провода, медные кабели связи, не брезгают даже украсть миску у собаки – единственной защиты пенсионеров. И кражи – самое страшное. Наркоманы отбирают у детей мобильные телефоны, карманные деньги, которые родители дали, чтобы купить булочку в школе. Так и живем, точнее, мучаемся. Будет ли лучше?» Влад РУКОВИЙ Число 14 «Моей домашней газеты» за 7 квітня 2021 року.

**«Асфальт с дымком и без очистки»**  
«В Кривом Роге начал работу асфальтный завод, который ежедневно производит до 60 тонн асфальтобетонной смеси. Это позволило в кратчайшие сроки уже отремонтировать наиболее проблемные участки на городских дорогах, в особенности там, где ездит общественный транспорт. Впрочем, активная экологическая общественность который год подряд бьет в колокола: асфальт в Кривому Роге производят без очистных сооружений и внедрения природоохранных мероприятий, которые бы позволили минимизировать выбросы вредных веществ в атмосферный воздух...»

– Согласно действующему законодательству, любая хозяйственная деятельность подлежит оценке воздействия на окружающую природную среду, если

нет отвода биогаза, поэтому полигон постоянно горит... Ситуация с ТБО в Кривом Роге катастрофическая, в том числе и эксплуатации полигонов. Сакмэй большой полигон в Кривому Роге находится возле шахты «Родина», но он уже вышел за пределы земельного участка, который предоставили в аренду «Экоспецтранс» для размещения твердых бытовых отходов», – газета «Вестник Кривбасса», число 13 від 7 квітня 2021 року, джерело – 1kr.ua.

**«Меня интересуют, как превратить Украину в самодостаточную страну» (Глава фонда развития Центральной и Восточной Европы помогает криворожанам стать европейцами)**

«В Кривом Роге стартовал проект комплексного развития микрорайона 4-й Заречный. Он уникален тем, что подразумевает не только реконструкцию жилого фонда, ремонт дорог и коммуникаций, но и создает новую для нашей страны модель взаимоотношений городских властей с горожанами... Чтобы научить жителей эффективно доносить свою точку зрения местным властям, добиваться реализации обещанного и беречь созданное, в феврале на 4-м Заречном прошел ряд семинаров, на которых люди формулировали проблемы и сами предлагали варианты решения. Их провел глава Фонда развития Центральной и Восточной

содержание 52,5 гектара сада и оплату коммунальных платежей требуется минимум два с половиной миллиона гривен в год. Львиная доля расходов составляет отопление оранжерейного комплекса, оплата электроэнергии и воды для полива. В результате порядка 60% коллектива могут рассчитывать только на минималку...

После того, как в Донецке закрылся ботанический сад, в Украине осталось всего два академических сада – в Киеве и в Кривому Роге. Есть еще университетские – в Днепре, Львове, Харькове и других городах, в Запорожье – городской детский ботанический сад. По словам Ивана Коршикова, на их содержание выделяются деньги из областных или городских бюджетов. Криворожский сад, к сожалению, такой финансовой поддержкой похвастаться не может. Десятки писем и обращений остались без внимания, поэтому рассчитывать в настоящее время приходится коллективу только на себя». – Анна СМІРНОВА, газета «Вестник Кривбасса», число 14 від 14 квітня 2021 року.

**«Темно и никто не видит»: правила бизнеса по-криворожски»**

«Во-первых, здесь темно, во-вторых, никто не видит, а в третьих, я же закопаю!» – так думает кошка из анекдота, делающая свои дела в темной комнате за креслом. Примерно такая же логика

## ОСЬ ТАКИЙ НИНИ, СКЛАДНИЙ ДЛЯ ЖИТТЯ, КРИВИЙ РІГ... А ЩО Ж ТОДІ, СПИТАЄТЕ, РОБИТЬ ВЛАДА? ТА КЕРУЄ СОБИ...

**«КРИВОЙ РОГ – №1 по заболеваемости СПИДом, туберкулезом и гепатитом С»**

«Перед угрозой COVID-19 давно ставшие реальностью ВИЧ-инфекция, туберкулез, гепатит С как бы отошли на второй план. Однако заразиться этими опасными заболеваниями рискует каждый из нас, независимо от материального достатка и социального положения... В прошлом году в Днепропетровской области зарегистрирован один из самых высоких уровней заболеваемости ВИЧ-инфекцией (107 человек на 100 тысяч населения) и смертности (26,7 случая на 100 тысяч населения). При этом 40% ВИЧ-инфицированных в области – криворожане. С начала эпидемии, с 1996 года, в городе официально выявлено 23 тысячи инфицированных. По состоянию на май прошлого года в Кривому Роге зарегистрировано почти десять тысяч больных, из них три сотни – это дети до восемнадцати лет... Кривой Рог – единственный город в области. В котором в, ВИЧ-инфицированным и наркозависимым предоставляется возможность бесплатного амбулаторного лечения гепатита С... С июля 2018 года соцработниками был установлен контакт с 249 больными туберкулезом, обследовано почти две тысячи лиц, контактировавших с ними. Более половины обследованных оказались потребителями инъекционных наркотиков, 320 были бездомными, 208 – недавно освобожденными из мест лишения свободы. В ходе обследования туберкулез выявили у 63-х человек, 59 из них согласились лечиться». – Анна СМІРНОВА, газета «Вестник Кривбасса», число 13 від 7 квітня 2021 року.

**«Повальная наркомания в Кривому Роге нигде не делась – она получила новый виток»**

«Сколько центров по самообразованию, творческих кружков, стажировок на предприятиях и прочих полезных для молодого ума занятий было организовано властью за последнее время? Мало, практически все такие инициативы исходили от самих творческих людей или работодателей. Власть не занимается таким важным моментом, как мотивация молодежи, она не строит будущее. Это намного проще и эффективнее, чем увеличение штата наркополицей, потому устраняются не симптомы, а лечится сама болезнь. Будущее города зависит от молодежи. А где она сейчас? Кто-то выехал в поисках лучшей жизни и батрачит на копеечки, где-нибудь в Польше. А кто остался? «Торчки»... Их толпы. Они во-

она предусматривает вовлечение в оборот природных ресурсов или размещения в окружающей среде отходов, – уверяет представитель общественной организации «Межрегиональное бюро экологической защиты» Василина Никольникова. – Асфальтный завод – это опасное производство, которым в Кривому Роге владеет ООО «Весташляббуд», осваивающее бюджетные средства на ремонт дорог. В прошлом активная общественность не раз акцентировала внимание на том, что производство асфальта работает без разрешительных документов. Контролирующие органы – Госэкоинспекция и Госпотребслужба Украины – выходили на проверку завода и временно останавливали производство... Асфальт – это многокомпонентная смесь... Растворяясь при воздействии высоких температур, выбрасывает в воздух опасные вещества... Среди общепринятых экологических требований основными являются оснащение производственной системой пылеулавливания и очистки газов, а также внедрение мониторинга выбросов...» – Наталья ЧАЙКОВСЬКА, «Домашняя газета», число 16 від 21 квітня 2021 року.

**«Кривой Рог рискует утонуть в собственном мусоре»**

«Еще 21 июля 2020 года Верховная Рада Украины в первом чтении приняла законопроект № 2207-1д «Про управление отходами», одним из соавторов которого является нардеп по 32-му округу Елена Криворучкина. Но пока документ лежит в Верховной Раде, Украина (и Кривой Рог в частности) продолжают жить по «доисторическому» закону. Он не обеспечивает минимизации отходов, их надлежащего сбора, вторичной переработки или повторного использования... По данным Департамента развития инфраструктуры города, в 2020 году на два полигона вывезли 300, 39 тысячи тонн отходов, в 2019 году – 326 тысяч тонн. Госпредприятие «Научно-исследовательский и конструкторско-технологический институт городского хозяйства» подсчитало, что за год один криворожанин создает в среднем 357 кг бытовых отходов, т.е. почти килограмм в день.

«Сегодня в Кривому Роге действует фактически три полигона для твердых бытовых отходов, но третий – незаконный. Он находится в Ингулецком районе на расстоянии 150-160 метров от ландшафтного заказника «Визирка» – рассказал депутат прошлого созыва Криворожского горсовета Антон Петрухин. – Конечно, этот полигон не отвечает нормам эксплуатации. На его территории

Европы, общественный деятель, эксперт по евроинтеграции Украины, человек, который 13 лет работал в городском совете Люблина (Польша) на руководящих должностях, а последние 9 лет отвечал за управление грантовыми проектами, Кшиштоф Лонтка.

Катерина МУРАШКО. – Число 10 «Моей домашней газеты» за 10 березня 2021 року.

**«Что имеем – не храним! От старинной усадьбы осталось одно название»**

«18 апреля – День памятников истории и культуры, приуроченный к Международному дню памятников и исторических мест. На карте Кривого Рога таких мест – не так уж и много. Бывшая усадьба помещика Харина в Веселых Тернах – одно из них.

– В выходные дни машины едут потоком, молодежь группами часто на экскурсии собирается. А на что сейчас тут смотреть? На свалки и руины? – говорит Надежда Афанасьевна Свирчевская, пенсионерка, жительница поселка. – Места у нас и правда очень красивые, до середины 90-х годов был прекрасный лесопарк. Потом все разворовали и уничтожили, ничего не сохранилось. Держатся еще старые дубы, которые при помещике сажали, но деревья «втихую» пилят безжалостно, подпаливают. Больше тридцати лет назад из Ленинграда приезжал внук Ивана Харина, я с ним общалась. Он надеялся хоть что-то восстановить, и очень расстроился, когда увидел реальность. Наши Веселые Терны исторически связаны не только с именем Харина, но и с козаками Богдана Хмельницкого. Тут бы порядок навести, чтоб не стыдно было людям на экскурсии привозить...» – Анна СМІРНОВА, «Моя газета домашняя», число 15 від 14 квітня 2021 року.

**«Жемчужина Кривбасса держится на энтузиастах»**

«С 1 апреля входной билет в Криворожский ботанический сад Национальной академии наук Украины стал дороже на 10-15 гривен. По словам директора Ивана Коршикова, это вынужденная мера, но она дает возможность заработать реальные деньги на содержание и благоустройство сада.

– В этом году государство выделило бюджетное финансирование исключительно на зарплату сотрудникам всего на девять с половиной месяцев. Чтобы продержаться еще два месяца, нужно либо отправлять людей в бесплатные отпуска, либо зарабатывать деньги самостоятельно, – комментирует Иван Коршиков, профессор, доктор биологических наук, директор ботанического сада. – На

и у разной величины местных и заезжих предпринимателей, строящих в Кривому Роге свой бизнес в обход законодательства, с ущербом для местных жителей и бюджета. А также у криворожских чиновников и правоохранителей, которые делают вид, что ничего не происходит...

Но, пожалуй, самым впечатляющим случаем, когда проблемы со зрением случились у чиновников сразу во всех районах города, является появление платных автостоянок на участках, принадлежащих на правах договоров аренды ПАО «Укртелеком»...

О выдаче чеков за оплату услуги, как и об огнетушителях и других атрибутах цивилизованных автостоянок, речи нигде, конечно же, не идет. Как и о надлежащем оформлении документов (о целевом назначении земли, проекте и т.д.), а также о налогах на получаемый доход, вместо которых идут всего лишь деньги за аренду на льготных условиях. Многие из стоянок действуют прямо под окнами жилых домов, рядом со школами и магазинами, что категорически запрещено строительными нормами и может закончиться несчастьем...».

Катерина МУРАШКО, «Моя домашняя газета», число 16 від 21 квітня 2021 року.

**«Сколько можно? Фонтан у стен горисполкома снова ремонтируют»**

В этом году более чем за полмиллиона гривен планируется осуществить демонтаж и монтаж электрооборудования от чаши фонтана до шкафа управления. Это касается осветительного оборудования, трубопроводов и насосов, которые закачивают воду в фонтан. Причем на эти деньги хотят заменить электрооборудование в больших и малых чашах фонтанов, расположенных напротив центрального входа в горисполком. Несмотря на то, что исполнитель работ пока не определен, депутат Криворожского совета от «Слуги народа» Максим Трач уже называет очередные бюджетные расходы на фонтан коррупцией и отмывкой денег... По мнению Максима Трача, бесконечная переделка центрального фонтана – это продолжение истории о том, как в ходе ремонта подземного перехода на ул. Лермонтова почему-то забыли предусмотреть гидроизоляцию, из-за чего работы растянулись на долгие 2,5 года, или как реконструкцию бассейна ДЮСШ №1 на Соцгороде превратили в настоящий долговой, поскольку начиная с 2013 года ежегодно пересматривают проект...».

Наталья ЧАЙКОВСЬКА, «Домашняя газета», число 16 від 21 квітня за 2021 рік.

Оглядав Сергій ЗІНЧЕНКО

# ЧЕРВОНІ ГОРОБЦІ СТАНУТЬ ЗВИЧНИМ ЯВИЩЕМ

## (На Карнаватці будуть здригатися від вибухів, а Держинку знову вкриє шар червоного пилу)

**Все це очікує центральну частину Кривого Рогу, якщо ТОВ «Українська гірничовидобувна компанія» наприкінці поточного року все ж розпочне видобуток у південній частині кар'єру «Північний», орендованого на п'ять років. Найбільше постраждають жителі вулиці Технічної, двоповерхові будинки яких розміщені в 260-ти метрах від борту кар'єру. Хоч взагалі-то упередити негативні наслідки ще можливо на етапі проведення процедури оцінки впливу на навколишнє природне середовище, заборонивши підприємству видобувати залізисті кварцити у південній частині кар'єру.**

Останні кілька років кар'єр «Північний», розташований в районі Держинки, експлуатував «Укрмеханобр» ПАТ «Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча». Однак тривалий час видобуток проводився виключно у південній частині, а тому центральна частина міста не відчувала суттєвого негативного впливу від такого сусідства. Враховуючи те, що розвідка покладів була визначена лише до певної глибини кар'єру, передбачалося відпрацювати названу ділянку, а сам кар'єр після цього закрити. І в березні минулого року «Укрмеханобр» передав-таки кар'єр місту. Але орендувати ці землі висловило бажання ТОВ «Українська гірничовидобувна компанія», яке має намір поглибити і розширити кар'єр «Північний» в бік Карнаватки, аби продовжити видобуток руди.

Розширювати кар'єр доведеться за допомогою вибухів не на його дні, а фактично на поверхні, — говорить заступник директора науково-дослідного гірничорудного інституту (НІГРІ) Антон Петрухін, — Відповідно буде підвищено вплив сейсміки, ударно-повітряних хвиль, також зростуть викиди шкідливих газів і пилу. Крім того, якщо видобуток розпочнеться на всій ліцензованій площі кар'єру, включаючи його південну частину, то лінія-межа видобувних робіт підійде аж до житлових будинків. Наприклад, на відстані всього лише в 260-ти метрів знаходиться будинок №1, що на вулиці Технічній. А за ним — ще кілька житлових двоповерхових, які підприємство взагалі не врахувало у звіті про оцінку впливу на навколишнє природне середовище. В документі зазначено, що кар'єр оточує виключно промислова зона, а найближчий будинок знаходиться на відстані 625 метрів.

Крім того, здригатися від вибухів (бувши засипані пилом), будуть жителі Карнаватки, вулиці Іллічівської, а ще — житлового сектору, що знаходиться за приміщенням військкомату Центрально-Міського району. Всі принади сусідства з працюючим гірничовидобувним виробництвом можуть відчувати і на 95-му кварталі, житлові будинки якого опиняться в 1300 метрах від бровки південної частини кар'єру. І це при тому, що за нормативами природно-захисна зона повинна складатися півтори тисячі метрів. По-іншому, в тому місті повинен був стояти зелений ліс, а у нас — багатоповерхові будинки.

А Держинку знову буде накривати товстий шар червоного пилу. І тоді так звані червоні горобці, яких ми вже давно не бачили на проспекті Миру, стануть тут звичним явищем.

### ІСТОРІЯ ЗІ ШЛЕЙФОМ

Криворізька міська рада більше року опиралася намагання передати кар'єр в оренду «Українській гірничовидобувній компанії».

Кожний надкористувач відповідно до діючого законодавства зобов'язаний проводити рекультивацию порушених земель, і такого відновлення вимагали землі південної частини кар'єра «Північний», — пояснював ще минулого року «Домашній газеті» Антон Петрухін, який на той час був депутатом Криворізької міськради. — «Укрмеханобру», який раніше здійснював тут видобуток руди, необхідно було прибрати в південну частину відвал кар'єру, що розміщений у його західній частині. Адаже якщо ці землі відновити, то можна на поверхні землі прокласти нове русло Саксагані, тим самим відновивши річку, аби вона тут протікала, а не в тунелі №2. А проєкт рішення, яким департамент регулювання містобудівною діяльністю міськвиконкому в минулому році пропонував передати ці ділянки в оренду вже «Українській гірничовидобувній компанії», не тільки відсовував перспективу рекультивациі на десятки років, а й фактично заморозив відновлення русла ріки. Адаже замість відновлення порушених земель південної частини пропонувалося розширити кар'єр у бік Карнаватки.

Розуміючи це, я провів низку перемовин із новим надкористувачем про вибір іншої стратегії видобу-

бутку руди, яка дозволила б сумістити комерційну діяльність із відновленням міських територій. Оскільки кар'єр «Північний» має дві часті, з'єднані перешийком, я запропонував проводити видобуток у північній частині, наближеній до «Рудомайну», а південну частину, розташовану ближче до Держинки, рекультивувати. Крім того, на борти кар'єру «Північний» є відвал, значна частина якого складається із окислених кварцитів. Вони можуть бути перероблені, а відходи переробки — розміщені у південній частині кар'єру. Сюди ж свою вскришу залізничним транспортом може привозити і ЦГЗК, замість того, щоб складувати ще один відвал. Таким чином, ми могли б поновити порушені землі південної частини кар'єру, розміщуючи в ній розкриті породи кар'єрів «Північний» та «Глеєватський», а також — відходи від переробки відвалу. За десять років була б поновлена величезна площа землі — приблизно 150-200 гектарів. З часом на цій території можна було б прокласти штучне русло річки Саксагань, розмістивши тут паркову зону. Таким чином, зменшиться негативний вплив на Карнаватку, а річка буде протікати на поверхні землі, що дозволить їй самоочищуватись, особливо — у центральній частині міста: на проспекті Калнишевського та на вулиці Черняхівського.

Важливо, що минулого року ТОВ «Українська гірничовидобувна компанія» погодилася із пропозицією Петрухіна, надіславши у відповідь гарантійний лист. Однак департамент регулювання містобудівної діяльності та земельних відносин міськвиконкому так і не вніс цю пропозицію як обов'язкову для виконання умов оренди кар'єра. І уже нове скликання міськради передало «Північний» в оренду без яких-небудь умов.

### ГІДРОМОЛОТ ЗАМІСТЬ ВИБУХІВКИ

Як би там не було, але повпливати на ситуацію і не допустити видобуток руди у південній частині кар'єру може будь-хто із числа жителів Кривого Рогу.

Підприємству поки що не вистачає землі. Аби розширити кар'єр і проводити повноцінний видобуток корисних копалин, — завіряє Антон Петрухін, — передана в оренду ділянка лежить в середині самого кар'єра, і розвивати його в рамках цих кордонів неможливо. Щоб подальше розширення «Північного» стало можливим, «Українська гірничовидобувна компанія» проходить процедуру оцінки впливу на навколишнє природне середовище, на етапі якої громадськість може подавати свої пропозиції. Наприклад, я вже запропонував не використовувати підвирні роботи для руйнування гірничої маси. У світі з'явилася маса технологій, які дозволяють проводити видобуток без використання вибухів. Створена спеціальна техніка: наприклад, гідромолоти, які розбивають негабарит, а ще — комбайни фрезерного штибу або вібророзривлявачі, які руйнують гірничу масу без використання вибухівки. Навіть у Росії у випадку ведення видобутку посеред населеного пункту чи на його околицях відходять уже від використання гірничопідвирних робіт. Враховуючи, що «Північний» знаходиться у внутрішній частині житлової забудови, треба застосовувати особливий підхід з метою видобутку руди, який виключає традиційні вибухи. Це дозволить знизити рівень сейсміки, мінімізувати вплив ударно-повітряних хвиль і скоротити обсяги викидів пилу та шкідливих газів.

Свої пропозиції з приводу роботи кар'єру може внести будь-то з числа криворізьців, коли заїде в інтернет-простір за адресою: <http://eia.menr.gov.ua/uk/casse/id-7497>

Упередити негативні наслідки набагато простіше на етапі проведення процедури оцінки впливу на навколишнє природне середовище, ніж потім виходити на акції протесту, вимагаючи заборонити вести видобуток у південній частині кар'єру «Північний».

**Наталія ЧАЙКОВСЬКА, «Домашня газета»,  
число 19 від 12 травня 2021 року.**

(Переклад ред. газети «Промінь Просвіти Є».)

У вигаданих світах красивих книг нас вражає близькість чудесного — неймовірні повороти долі головних героїв, багате кольорами небо й магичні трави під ногами. Фантазія — всього лиш інструмент перетворення побаченого на його яскравішу версію. Тож давайте разом простежимо, якою може бути історія звичайного овочу із супермаркету, коли до неї додати трішки уважних спостережень, філософських висновків і сміливих припущень.

Якби я сказала вам, вмоцуйтеся зручніше і слухайте нашу оповідь про капусту, ви б посміхнулися. Навряд чи капусту зараховано до сонму локальних міфічних героїв, хоча певною мірою так і є. А в мене є кілька фактів, які вас у цьому переконують. Капустяна родина — найбагатша на смачних представників, понад тридцять видів близьких і далеких родичів уже впродовж тисячоліть годують людей. Неподібні між собою кольорабі й брокколи, ріпа і, ви не повірите, гірчиця, біологічно значно ближчі, ніж це здається на смак. Батьківщина капусти — Західна Європа, Середземномор'я й Азія, а така кількість її форм, кольорів і рецептів приготування — наслідок різноманіття культур, клімату й гастрономічних уподобань...

## ВЕЛИКИЙ КАПУСТЯНИЙ МІФ (Декілька штрихів до складного й об'ємного портрета чудового овочу)

В дитинстві мене вразила історія римського імператора Діоклетіана, короткий переказ котрої можна звести до такого: поважний правитель відкрісав від престолу (чого до нього століттями не робив майже ніхто), аби переїхати ближче до природи й вирощувати капусту. На вмовляння товаришів повернутися до влади Діоклетіан відповів: «Якби вони бачили, яку капусту я виростив, то не стали б чіплятися зі своїми пропозиціями». Колись мене таке рішення шокувало, та з часом я усе більше на боці імператора... У Київській Русі капусту теж полюбили. Найімовірніше до нас вона потрапила з Криму, з його античних міст-держав. Жарт, що дітей знаходять у капусті, також родом із тих часів. Одруження часто справляли взимку, а відтак пологи у багатьох припадали на вересень-жовтень, час збору капусти. Тож чимало жінок поверталися з поля не лише з урожаєм, а й з малюками...

«Великий капустяний міф» — так назвала свою статтю 2016 року служба ВВС. Налякані результатами британського референдуму, європолітики почали готуватися до брекзиту, а разом з ним — перегляду тисяч документів і протоколів, на основі яких Великобританія жила у ЄС. І серед них — нормативні акти, що регулюють продаж капусти. Іамон Батлер, співзасновник та директор Інституту Адама Сміта, опублікував твіт «Молитва до Господа — 66 слів, 10 заповідей — 179 слів, Геттисбургська промова Лінкольна — 268 слів, нормативний акт Європейського Союзу, що регулює продаж капусти — 26911 слів». Пізніше виявилось, що в цього жарту — довга історія, проте факт є факт, закон, що контролює продаж капусти, й справді у шість разів довший за Велику Хартію Вольності! Бюрократія, скажете ви. І я погоджусь, але й без любові до капусти тут теж не обійтись.

Кисла, квашена або квасна капуста — один з перших прикладів тривалої презервації продуктів. Північні народи, до яких умовно можна віднести й нас, полюбили білокачанну капусту за її холодостійкість і неймовірне перетворення у нову страву за допомогою солі й терпіння. Сьогодні квашена капуста улюблений продукт на столі українців, білорусів, поляків, чехів та німців, правда, кожен народ додає в діжку свої приправи — моркву, кмин, яблука, журавлину, калину, перець.

Аби у вас не склалося враження, що капуста головний інгредієнт виключно архаїчних страв, пригадаймо недавній гастрономічно-модний бум із капустою кейл в Америці. Є у неї й простіша назва — чорна капуста й цікава історія — до кінця середньовіччя цей сорт був найрозповсюдженішим у Європі. Століттями її поїдали в Ірландії, Туреччині та Італії, використовували як кормову й декоративну рослину, проте лише нещодавно вона перевернула американський кулінарний світ і увійшла у топ рейтингів здорового й смачного харчування. Не знаю як ви, а я хочу спробувати.

Увесь цей текст — лише декілька штрихів до складного й об'ємного портрета капусти. І навіть якщо ви досі посміхаєтеся від серйозності тону, все ж погодьтеся — навколо нас чимало цікавого і смачного. А магія, як і краса, в очах того, хто вміє спостерігати.

**Анна ДАНИЛЬЧУК,  
газета «День», числа 87-88, 1921 рік  
(У скороченому вигляді. Повністю читайте за  
посиланням: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/velykyy-kapustyanyy-mif>)**